

တၢ်အိၣ်မူအကံၢ်အစီ တၢ်ပီးတၢ်လီလၢ ပှၤဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတဖၣ်အဂီၢ်

ဖဲဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပှၤလၢ အတဲအဝဲသ့ၣ် အတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ် ထီၣ်တသ့

တၢ်သံကွၢ်သံဒီးအံၤ မ့ၢ်တၢ်ပီးတၢ်လီလၢ တၢ်ဃုထၢအီၤသ့ လၢအဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ ကရူၢ်ကရၢဖိတဖၣ် လၢကကွၢ်ထံဆိက မိၣ်တၢ်လၢအမၤဂ့ၤထီၣ် ပှၤတဂၤ အတၢ်အိၣ်မူအကံၢ်အစီန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်အံၤလၢ ကဘၣ် တၢ်မၤပဲၤအီၤလၢပှၤဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲ, လၢအသ့ၣ်ညါ ပှၤတဂၤအံၤဂ့ၤ, ဖဲပှၤတဂၤအံၤဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအီၤ ဒီးတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢကစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်အခါ ဒီးတဲဘၣ်ပှၤဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲ တဖၣ်ဒီးတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒီး မ့ၢ်တမ့ၢ် လိၣ်ဘၣ်ဝဲတသ့ထီၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပှၤလၢအစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ဃးဒီး အဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်မူဒီးတၢ်တိၤစၢၤမၤစၢၤတနီၤ မ့ၢ်တမ့ၢ် တအိၣ်ဒီးတၢ်တိၤစၢၤမၤစၢၤလၢ တၢ်ကြးစူးကါအီၤ ယတၢ်အိၣ်မူအဂ့ၤကတၢ် တၢ်ပီးတၢ်လီ လၢကတဲဘၣ် ပှၤအဂၤလၢန့ၣ်တၢ်ဒ်လဲၣ်.

ဖဲတၢ်ပီးတၢ်လီအိၣ်အါမးလၢကမၤစၢၤ နၤလၢန့ၣ်ကမၤဂ့ၤထီၣ် တၢ်အိၣ်မူအကံၢ်အစီအခါ, တၢ်ပီးတၢ်လီအံၤပညိၣ်တၢ်လၢပှၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤမၤတၢ် မ့ၢ်တမ့ၢ် ကွၢ်ထံကွၢ်ဆး ဘၣ်ဃးဒီးပှၤတဂၤအတၢ်ဟံၣ်ညါဟံၣ်သးသ့, ဒ်အထီၣ်ဒါလၢကမၤတၢ်ဒွဲးတယၢ် ဘၣ်ဃးဒီးပှၤတဂၤတူၢ်ဘၣ် မ့ၢ်တမ့ၢ် ဆိကမိၣ်တၢ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်န့ၣ်လီၤတဖၣ်

1. ကွၢ်တခါစုၣ်စုၣ်လၢကဘျးပၤဟံၣ်ထွဲထီၣ် တဖၣ်အဖီခိၣ်, ဃုထၢထီၣ်န့ၣ်တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ အပတီၢ်ဒီးတၢ်ဟံၣ်ဖျါန့ၣ်လီၤ.
2. ဖဲတၢ်မၤပဲၤလံာ်ကွၢ်ဒိ ဝံၤအလီၢ်ခဲ, ဖးတၢ်အပတီၢ်ဟံၣ်ထွဲထီၣ်တဖၣ်လၢ တၢ်ဘျးဖဲအီၤဖဲလံာ်တီၤလံာ်မိၣ်အံၤအကတၢ်- [စူးကါတၢ်ပီးတၢ်လီအံၤ လၢ ကမၤတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပှၤလၢ အတၢ်အိၣ်မူအပှၤတက့ၢ်.](#)
3. မၤတၢ်တီၢ်ကျဲၤဒီးမၤတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ် အံၤလၢကမၤစၢၤ ပှၤတဂၤမၤဂ့ၤထီၣ် အ ဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်မူအကံၢ်အစီတက့ၢ်. ပှၤတဂၤအံၤ ကြးဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါ တၢ်အပတီၢ်ဆူညါတဖၣ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်မၤ ဝဲသ့န့ၣ်လီၤ.

အဒိ

တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်မၤအကျဲၤသ့န့ၣ်လၢအမၤဂ့ၤထီၣ်ပှၤတဂၤအတၢ်အိၣ်မူသ့- ပှၤအံၤဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ ဒ်အလိၣ်ဘၣ်ဝဲအသိး ဒီဖျါ ဖဲဖိကဟ့ၣ်ပီညါလၢအတိၤစၢၤမၤစၢၤ တၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဖဲဆၢလၢအဂ့ၤတဖၣ်.

တအၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ် နီတစဲ- ပှၤဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတဖၣ် မ့ၢ်တဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပှၤတဂၤအံၤ ဒီး ဖဲဖိကဟ့ၣ်ပီညါလၢအတိၤစၢၤမၤစၢၤတၢ် အကလုာ်နီတမံၤဘၣ်.

တအၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်- တၢ်မ့ၢ်မၤကွၢ်ဖဲဖိကဟ့ၣ်ပီညါလၢအတိၤစၢၤမၤစၢၤလၢအပူၤကွၢ် ဘၣ်ဆၣ် အခဲအံၤ တၢ်တစူးကါအီၤဘၣ်.

တသ့ၣ်ညါ မ့ၢ်တမ့ၢ် တဘၣ်ထွဲ- လၢတၢ်အဒိအံၤအပူၤ, “တသ့ၣ်ညါ မ့ၢ်တမ့ၢ် တဘၣ်ထွဲ” န့ၣ်တၢ်တကြး စူးကါအီၤဘၣ် မ့ၢ်လၢ ဖဲဖိကဟ့ၣ်ပီညါ လၢအတိၤစၢၤမၤစၢၤတၢ် တၢ်ဆိၣ်ထွဲ မၤစၢၤန့ၣ် တၢ်ကြးဃုသ့ၣ်ညါအီၤ ဒီးကြးလၢ ပှၤခဲလၢလၢအိၣ်ဒီး တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢ ကတဲတၢ်န့ၣ်လီၤ.

အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်- ပှၤတဂၤအံၤမ့ၢ်အိၣ်ဒီး တၢ်ဆဲးကျိးဆဲးကျါပီးလီ ဒီးစူးကါ တၢ်အံၤတဘျီတခိၣ်, ဘၣ်ဆၣ် တမ့ၢ် အါစုအါဘျီ, မ့ၢ်တမ့ၢ် တၢ်သိၣ်လိ အကျါအကျဲ ဒီးတၢ်မၤလိမၤဒီး မ့ၢ်အိၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်လၢ တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လၢ အညီန့ၣ်မၤအသးဒီးမ့ၢ်တၢ်ပတီၢ်မ့ၢ်လၢ တၢ်အံၤအဂီၢ် လၢကယံာ်တဘျီန့ၣ်လၢ ကသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဆဲးကျိးဆဲးကျါတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢပှၤပဲၤလၢပီးလီအဖီခိၣ်လီၤ.

အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ် လၢလၢန့ၣ်ဆု- ပှၤတဂၤအံၤမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဆဲးကျိးဆဲးကျါပီးလီလၢအမၤတၢ်တုၤလီၤတီၤလီၤ ဒီးစူးကါတၢ်အံၤခဲအံၤခဲအံၤဒီးဘျးဘျီဆီဆီလၢကတဲသကိးတၢ်ဒီးပှၤဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတဖၣ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်ဃုထၢ “အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ် လၢလၢန့ၣ်ဆု” န့ၣ်, တၢ်အံၤ ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် ကကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒိၣ်န့ၣ် တၢ်ကစူးကါတၢ်ပီးတၢ်လီအံၤအပူၤမၤသကိးတၢ်အကွၢ်အဂီၢ်, အခိၣ်တီ- ယတၢ်အိၣ်မူလၢအဂ့ၤကတၢ်- တၢ်ပီးတၢ်လီလၢကတဲဘၣ်ပှၤအဂၤလၢ န့ၣ်တၢ်ဒ်လဲၣ်.

တၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢအမၤအသးသ့လၢကမၤစၢၤပှၤတဂၤ- တၢ်ဂ့ၢ်မဲန့ၣ်ကွၢ် ထၢန့ၣ်တၢ်မၤစၢၤအသီ တဖၣ်ဆူပှၤတဂၤအတၢ်တီၢ်ကျဲၤအပူၤသ့, ဒီးပှၤစဲၣ်နီၤလီၤဆီ တိၤစၢၤမၤစၢၤ ပှၤလၢအိၣ်ဒီး တၢ်ဒုးန့ၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ် တၢ်ဆဲးကျိးဆဲးကျါ ပီးလီလၢအမၤတၢ် တုၤလီၤတီၤလီၤ ဒီးသိၣ်လိပှၤတဂၤလၢ ကစူးကါတၢ်အံၤ ဒ်လဲၣ်သ့လီၤ.

စးထိန်မာ

ပုၤအမံၤ- _____

တၢ်မၤပုၤလံာ်ကိၣ်ဒိအံၤအမုၢ်န့ၢ် မ့တမ့ၢ် ကွၢ်ကဒါက့ၤအီၤလၢခံကတၢ်တဘျီ- _____

မတၤမၤပုၤလံာ်ကိၣ်ဒိအံၤလဲၣ်- _____

တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်နီၣ်ထိန် ဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ တၢ်မၤအကျဲသန့တဖၣ်လၢ ပုၤဟ့ၣ်တၢ် ကွၢ်ထွဲတဖၣ် ကဆိကမိၣ်

တၢ်လၢတၢ်ကွဲးရဲၣ်လီၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်လၢလံာ် တဖၣ်တၢ်ပညိၣ်အီၤလၢ ကမၤန့ၢ် တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၤလဲၣ်လဲၣ်ဃာ်ဃာ်အကလုာ် ကလုာ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်အိၣ်မူ အကံၢ်အစီ, ဒီးတၢ်အံၤကိးမံၤဒဲးန့ၢ် တဘျီထွဲဒီးပုၤခဲလၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. နဘၣ်တၢ်တူၢ်လိာ်မုၢ်န့ၢ်လၢ ကမၤ တၢ်မၤဘၣ်လိာ်ဖိးမံ ဒီးတၢ်ပိးတၢ်လီၤအံၤ ဒ်အလိၣ်အိၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ရဲၣ်လိာ်မုၢ်လိာ်	တအၢၣ်လီၤ တူၢ်လိာ်နီ တစဲး	တအၢၣ်လီၤ တူၢ်လိာ်	တသ့ၣ်ညါ မ့တမ့ၢ် တဘျီထွဲ	အၢၣ်လီၤ တူၢ်လိာ်	လက်လက် ဆုဆု အၢၣ်လီၤ တူၢ်လိာ်
ပုၤတဂၤအံၤအိၣ်ဒီး ကတီၢ်-ထီ တၢ်ရဲၣ်လိာ်မုၢ်လိာ်ဒီးပုၤ အါန့ၢ်ဒီး ပုၤဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲလၢအဒိးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ဘူးတၢ်လဲတဖၣ်					
တၢ်ဟ့ၣ်လီၤပုၤတဂၤအံၤဒီးတၢ်ခွဲးဂ့ၢ်ယာ်ဘၣ်ထီဘိလၢကမၤလၢကပီၤ ဒီးဆဲးကျါဒီးပုၤလၢအဟ့ၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤ အဝဲသ့ၣ် အတၢ်လုၢ်လၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, နီၢ်ကစၢ်တၢ်န့ၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်အုၣ်သး					
ပုၤတဂၤအံၤမ့ၢ်အိၣ်ဒီးလၢ, တၢ်ကသ့ၣ်ညါအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်ဖျါ မုၢ်န့ၢ်ဒီးမၤလၢကပီၤကိးန့ၢ်ဒီး ခိဖျါပုၤလၢအကဟ့ၣ်ကယာ်ကွၢ်ထွဲ အဝဲသ့ၣ်					
အစုၤကတၢ်တန့ၣ်ခံဘျီ, ပုၤတဂၤအံၤ ဒီးအဝဲသ့ၣ် အတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤကရူၢ် ထိၣ်လိာ်သးလၢကဟံၣ်ဖျါထီၣ် နီၢ်ကစၢ်- ပညိၣ်တၢ်ဟံၣ်လုၢ်ဟံၣ်ပုၤတဖၣ်လၢအရဲၣ်လိာ်ပုၤတဂၤအံၤအဂီၢ်					
အလိၣ်မုၢ်အိၣ်န့ၢ်, ပုၤတဂၤအံၤအိၣ်ဒီး တၢ်တီၢ်ကျဲၤ (လၢတၢ်မၤအီၤ လၢလံာ်တီၤလံာ်မိအဂၤအပူၤသ့) လၢကမၤအါထီၣ်ပုၤတဂၤ တၢ်ခိၣ်ဆၢဘၣ်ထွဲကဒဲလၢအဂၤတဖၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီး နီၢ်ကစၢ်-ပညိၣ်တၢ်ဟံၣ်လုၢ်ဟံၣ်ပုၤ တဖၣ်, ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်လီၤပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် ဒီးတၢ်သိၣ်လိာ်ခဲလၢတၢ်တီၢ်ကျဲၤ အဖီခိၣ်					
ပုၤမၤတၢ်ဖိမၤဂ့ၢ်ထီၣ် ဒီးဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ ပုၤတဂၤတၢ်ခိၣ်ဆၢဘၣ် ထွဲလိာ်သးကဒဲလၢတန့ၣ်ဘၣ်တန့ၣ်အဖီခိၣ်					
ပုၤမၤတၢ်ဖိဒီးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်မၤလီၤ ဖိးသဲးလၢကရူၢ် အပတီၢ် လၢအသ့တူၢ်လိာ်တၢ်ဒီးဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်တဖၣ် ဒီး ပုၤတဂၤအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်					
ပုၤတဂၤအံၤအိၣ်ဒီးတၢ်မၤအကျဲသန့လၢ တၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆဲးကျါဆဲးကျါ ဒီးတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ် (လၢတပၣ်ဃုာ်ဒီး တၢ်ဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သးလၢအမၤတံာ်တံာ်), ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအန့ၢ်ပၢ်တၢ်ထီဘိဃုာ်ဃုာ် မ့တမ့ၢ် အိၣ်ဒီး တၢ်တီၢ်ကျဲၤလၢတၢ်ကွဲးအပူၤ လၢကမၤစၢၤပုၤတဂၤသ့ၣ်ထီၣ် တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လီၤ					
ပုၤတဂၤအံၤဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ ဒ်အလိၣ်အိၣ်အသိး ခိဖျါ စဲးဖိကဟ့ၣ်ပိညါလၢအတီၤစၢၤမၤစၢၤတၢ်, ပုၤကွဲးကျါထံတဖၣ်, ပုၤတဲကျါထံတဖၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအဂၤတဖၣ်					

တစ်စုံညီပုဂ္ဂိုလ်ကုသေးဒ်ဝဲ ဒီး တၢ်ဃုထု	တအၢ်လီၤ တူၢ်လိာ်နီၤ တစဲး	တအၢ်လီၤ တူၢ်လိာ်	တသ့ၣ်ညါ မ့တမ့ၢ် တဘၣ်ထွဲ	အၢ် လီၤတူၢ် လိာ်	အၢ်လီၤ တူၢ်လိာ် လက်လက် ဆုဆု
ပုၤတၢ်အံၤပၤဆၢအဝဲသ့ၣ်အကျိၣ်စ့ ဒ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ မ့တမ့ၢ်, တၢ်တံၤစၢၤမၤစၢၤအ လိာ်မ့ၢ်အိၣ်န့ၣ်, ပုၤတၢ်အံၤ ပၤဆၢ အဝဲသ့ၣ် စူးကါအဝဲသ့ၣ် အကျိၣ်စ့ (တၢ်သ့ၣ်ဒုသးခု) လၢအိၣ်ဒီး တၢ်သဘျုးလၢ ကဆၢတံၢ်မၤဒ်ဝဲဒ်လဲၣ်					
တနံၤဘၣ်တနံၤအဖီခိၣ်, ပုၤတၢ်အံၤ ထံၣ်လိာ်သးဒီးပုၤလၢတမ့ၢ်-ပုၤမၤတၢ်ဖိ တဖၣ်သ့ (တၢ်အံၤဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် ကပၣ်ဃုာ်ဒီးလၢနီၢ်ကစၢ်, လၢလီၤတံစိ အဖီခိၣ်, ဘၣ်ဒ်အိၣ်လိာ်တၢ်ဖျါ, အဂၤ.) (တပၣ်ဃုာ်ဒီး ကိၣ်ဘျီတၢ်ကလုာ်တဖၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်တြီတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တဖၣ် လၢ တၢ်ပုၤဖျဲးတၢ်ပညိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်)					
တၢ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ဖိတၢ်မၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ တဖၣ်ဆူပုၤတၢ်လၢ အခီဆၢဟံၣ်ဖျါထီၣ် အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ မ့တမ့ၢ် နီၢ်ကစၢ်တၢ်ဘၣ်သးအဂၤတဖၣ်					
ပုၤအံၤအိၣ်ဒီး နီၢ်ကစၢ်တၢ်ဖိတၢ်လၢ တဖၣ်လၢအခီဆၢဟံၣ်ဖျါထီၣ် အဝဲသ့ၣ် အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ မ့တမ့ၢ် တၢ်သးစဲ တဖၣ် (ဒ်အမ့ၢ် တၢ်ဒုတၢ်အူ, တၢ်ဂဲၤလိာ်ကွဲကွဲ(မ), တၢ်စုသ့ခိၣ်ဘၣ် တၢ်ပိးတၢ်လီၤတဖၣ်, အဂၤ.)					
ပုၤတၢ်အံၤ အတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိး တၢ်လိာ်တၢ်ကျဲအံၤ တၢ်မၤန့ၢ်ယၢဒီး ဒဲး ကံၣ်ဒဲးဂ့ၤပုၤတၢ်အံၤအဲၣ်ဒီးအီၤအသိး ဒီးပၣ်ဃုာ်ဒီး တၢ်လၢအမ့ၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်သး, လၢအထီၣ်ဟူး ထီၣ်ဂဲၤထီၣ် ပုၤတၢ် အသးလၢကကွၢ်ဒီး ဘျးစဲဒီး					
ပုၤတၢ်အံၤအိၣ်ဒီးတၢ်ကူတၢ်သိးလၢ အခီဆၢဟံၣ်ဖျါထီၣ် အဝဲသ့ၣ် အနီၢ်ကစၢ် အလုၢ်အလၢ ဒီးမိၣ်န့ၢ်သးလီၤ တၢ်ကဲမ့ၢ်ခွဲတၢ်အုၣ်သး					
ပုၤတၢ်အံၤမၤတၢ်ဃုထုသ့ၣ်တၢ်လိာ်လၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဆိးဝဲ, မ့တမ့ၢ် တၢ်ဟ့ၣ်လီၤပုၤတၢ်အံၤဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲ တၢ်မၤစၢၤတၢ်မၤအါထီၣ် လၢကသုးလိာ် သုးကျဲဆူ တၢ်လိာ်တၢ်ကျဲ အသီ					
ပုၤတၢ်အံၤမၤတၢ်ဃုထုလၢကအိၣ်ဆိးဒီးမတၢ်လဲၣ် မ့တမ့ၢ် အိၣ်ဆိးထဲတဂၤ ဧၤသ့, မ့တမ့ၢ် တၢ်ဟ့ၣ်လီၤ ပုၤတၢ်အံၤဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲ တၢ်မၤစၢၤ တၢ်မၤအါထီၣ် လၢကသုးလိာ်သုးကျဲဆူ တၢ်လိာ်တၢ်ကျဲ အသီ					
အစ့ၤကတၢ်တနံၣ်တဘျီ, တၢ်ဟ့ၣ်လီၤ ပုၤတၢ်အံၤဒီး တၢ်ဃုထု လၢအသ့ၣ်ညါဝဲ တၢ်ခွဲးဂ့ၤယာ်ဘၣ်တဖၣ် လၢတၢ်ဖိတၢ်မၤ တၢ်မၤစၢၤတၢ်မၤအဂီၢ် လၢကဃုသ့ၣ်ညါတၢ်ဖိတၢ်မၤ အကလုာ် ကလုာ် မ့တမ့ၢ် ပုၤမ့ၢ်သးမၤကလီတၢ် တၢ်ခွဲးဂ့ၤယာ်ဘၣ်တဖၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ် အဲၣ်ဒီးဝဲ, ပၣ်ဃုာ်ဒီး တၢ်ခွဲးဂ့ၤယာ်ဘၣ် တဖၣ် လၢကဆိတဲလဲ တၢ်ဖိတၢ်မၤ မ့တမ့ၢ် ပုၤမ့ၢ်သးမၤကလီ တၢ်မၤလိာ်လၢတဖၣ်					
ပုၤတၢ်ကဆၢတံၢ်ကိးန့ၢ်ဒဲး လၢအဝဲသ့ၣ် စူးကါအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဆၢကတီၢ်ဒ်လဲၣ် (ပုၤကွဲာ် ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကပၣ်ဃုာ်ဒီး မူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤလၢအတဂ့ၤ, ကသံၣ်ကသီတၢ်ကွၢ်ထွဲ, ကွီ, အဂၤ.)					
ပုၤတၢ်အံၤအိၣ်ဒီး တၢ်ဃုထုအကလုာ် ကလုာ် လၢတနံၤစ့ၣ်စ့ၣ် လၢကဆၢတံၢ် အဝဲသ့ၣ်ကမၤတၢ်အခါဖဲလဲၣ် (တၢ်အံၤ အခီပညိတမ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ တဖၣ်ကွၢ်ကွၢ်ဘၣ် ဘၣ်ဆၣ်ပုၤတၢ်အံၤ တၢ်ကြးဟ့ၣ်လီၤ အီၤဒီးတၢ်ဃုထုတနီၤ လီၤ)					
ပုၤမၤတၢ်ဖိအိၣ်လၢလၢလီၣ်လီၣ် လၢကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ ပုၤတၢ် အတၢ်လိာ်ဘၣ် ဒီးတၢ်ဃုထုတဖၣ်					
ပုၤတၢ်အံၤမၤအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဃုထု ဒ်ဝဲသ့ၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ် ကအိၣ်တၢ်မနုၤ ဒီးအဝဲသ့ၣ်ကအိၣ်တၢ်ထဲလဲၣ် (တပၣ်ဃုာ်ဒီး တၢ်တြီတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် တဖၣ်လၢ ကသံၣ်ကသီတၢ်အိၣ်သး လၢအိၣ်ဒီးသးသမု-တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်)					
ပုၤတၢ်အံၤအိၣ်ဒီး တၢ်ခွဲးဂ့ၤယာ်ဘၣ် ဒ်အညီန့ၢ်အသိးလၢ ကန့ၢ်လီၤပၣ်ဃုာ် လၢတၢ်ဘျီတၢ်ဘါလၢအဝဲသ့ၣ်ဃုထုဝဲ, တၢ်ဟ့ၣ်အီၤတၢ်ခွဲးဂ့ၤယာ်ဘၣ်လၢကဃု သ့ၣ်ညါတၢ်ဘျီတၢ်ဘါအဂၤတဖၣ် (မ့ၢ်သးစဲဝဲ), မ့တမ့ၢ် အိၣ်ဒီးတၢ်သဘျုး လၢတန့ၢ်လီၤပၣ်ဃုာ်လၢ တၢ်ဘျီတၢ်ဘါ နီၢ်တမံၤအပူၤဘၣ်					

နိဂမ္တိက တာဝန်ပေးခြင်း	တအာရှလီ၊ တူရိယာနီတ စံး	တအာရှလီ၊ တူရိယာ	တသွင်ညါ မုတမုာ် တဘဉ်ထွဲ	အာရှလီ၊ တူရိယာ	အာရှလီ၊ တူရိယာ လက်လက် ဆုဆု
ပုအံအံဒီး နိဂမ္တိက-ပညိဉ် တာဝန် ကျဲ၊ တာဝန်ပေးခြင်း လာတာဘဉ်သး မုတမုာ် လံာ်တီလံာ်မိအဂါတနီလော၊ အကွဲး ရဲဉ်လီဟ်ဖျါထီဉ် ပုတဝါ မုတမုာ် တာဟူးတာဂါအဂါလော၊ ပုတဝါအံ၊ အသးစဲဝဲ					
တနံဘဉ်တနံ၊ တာဟ့ဉ်လီ၊ ပုတဝါအံဒီးပုတဝါအကလုာ်ကလုာ် မုတမုာ် တာဟူးတာဂါအဂါတဖဉ်လော၊ ဘဉ်သွင်ညါ အဝဲသွင်ညါသးဝဲ					
ပုအံအံဒီးအညိဉ်အသး လောကနံလီပဉ်ပဉ်လော၊ တာဟူးတာဂါ လောတာဟ့ဉ်လီ၊ အဝဲသွင်တဖဉ်အပူ					
ပုတဝါမာလီတာဝန်ဟ် လောအဝဲသွင် အတာဝန်ကျဲအပူ၊ ဘဉ်တာဟ့ဉ် အီလောပုတဝါ၊ လော အပဉ်ပဉ်ဒီး ပုမာတဖဉ် ကဟ့ဉ်လီ၊ တာဝန်ပေးခြင်း တာဆိဉ်ထွဲမာစါဒဲလဲဉ်					
တာမာနံတာမာလီမာဒီးတာဝန်ဟ်တဖဉ်သုလောစုတနံ (သနံကွ တာသွင် တဖဉ်အံကအိဉ်လော၊ တာအပတီလော၊ ကတီ-ထီတာပညိဉ်ဖိတဉ်အပူ)					
ပုတဝါအံဒီးအညိဉ်အသး ယုထာ လောကနံလီပဉ်ပဉ်လော၊ အဝဲသွင် အတာမာလီမာဒီးတာဝန်ဟ်တဖဉ်					
အိဉ်ဒီးတာဝန်ကျဲလောတာကွဲးအပူ (လောတာမာအံသုလောလံာ်တီလံာ်မိအဂါ အပူ) လောကမာဂုထီဉ်စါ၊ ပုတဝါ အတာသဘျု					
အိဉ်ဒီးတာမာအကျဲသနံ/တာမာအကျဲ၊ အကျဲလောကမာလီတာဝန် တာဝန်ဟ် တဖဉ်ဒီးတာဝန်ကျဲတဖဉ် ဘဉ်တာမာ ကဲထီဉ်လိဉ်ထီဉ်အံဒီးတာကွဲးအပူအသး၊ ယုဒီးတာဝန်အိဉ်ဒီး တာဖဉ်ထီဉ် ဖုဉ်ထီလောပုမာတဖဉ်					

တာခွဲးတာယာ်တဖဉ်	တအာရှလီ၊ တူရိယာနီ တစံး	တအာရှလီ၊ တူရိယာ	တသွင်ညါ မုတမုာ် တဘဉ်ထွဲ	အာရှလီ၊ တူရိယာ	အာရှလီ၊ တူရိယာ လက်လက် ဆုဆု
တာဝဲနံပာ်ပုတဝါအတာခွဲးတာယာ် တဖဉ်ဆူပုတဝါလော၊ ကျဲလောအဝဲသွင် နံပာ်ဝဲ၊ မုတမုာ် ပုတဝါအံ၊ မုာ်ကီလောကနံပာ်ဝဲနံ၊ ပုတဝါအံ အိဉ်ဒီးပုတဝါတဲစါတဲလော၊ အဆိဉ်ထွဲ မာစါအဝဲသွင်သုလီ					
အစုကတါ တနံ-ခံဘျီ၊ တာကမာ သုဉ်နီဉ်ထီဉ်ပုတဝါအံဒီး တာခွဲးဂုယာ်ဘဉ်တဖဉ်လော၊ ကဆဲးကျိးဆဲးကျါ ဒီး တာမာစါလီ၊ နိဂမ္တိကအသး ခာဉ်စး မုတမုာ် တာကရါကရိတဖဉ်					
ပုတဝါအံဒီးနံဘဉ် တာဟ့ဉ်တာသွင် ညါနံပာ်ဘဉ်သးဒီး တာခွဲးဂုယာ်ဘဉ် တဖဉ်လောအမညိဉ်အသးလော၊ ကနံ လီပဉ်ပဉ်လော၊ ကမျါ-ဘျဲးစဲ တာဟူး တာဂါတဖဉ်အပူ (အဒိ ဘဉ်သွင်ညါ ကပဉ်ပဉ်ဒီး တာဟ့ဉ်တာဖး၊ ထီဉ် ဝုာ် ကီဉ်ကးကရါ တာအိဉ်ဖျိဉ်၊ တာပဉ်ပဉ် လောတာပူထီဉ် လီထီဉ်အပူ၊ မာနံ ထံရှါး မုတမုာ် တာပနီဉ်တဖဉ် လောက ဟ်ဖျါထီဉ်တာရိဉ် ဖျိဉ်ယုထီးဒီးပုတဝါ လောအဝဲသွင်ဆိဉ်ထွဲ မာစါဝဲ၊ အဂါနံ လီ)					
ပုတဝါအံအသးမုာ်စဲလော၊ ကနံလီပဉ်ပဉ်လော၊ ကမျါ မုတမုာ် တာဝဲစါတါ တာဟူးတာဂါတမံ၊ လာ်လံာ်အပူနံ၊ ပုဟ့ဉ်တာကွဲးထွဲ တဖဉ်ဆိဉ်ထွဲမာစါတါဆဲးကျိးဆဲးကျါ၊ လောအမညိဉ်အသး (အဒိ- ဆူထီဉ်ဆူလီပုတဝါဆူတာအိဉ်ဖျိဉ်၊ မာစါပုတဝါအံ၊ လောကံး ပုတဝါတဲစါတါ၊ အဂါ)					

ပုဂ္ဂလိက တစ်ပုဂ္ဂိုလ်	တအာန်လီ၊ တူလီနီ တစ်စား	တအာန်လီ၊ တူလီနီ	တသွန်ညါ မုတမုာ် တဘာ်ထွဲ	အာန် လီ၊တူလီ လီ	အာန်လီ၊ တူလီလီ လက်လက် ဆုဆု
အါစုအါဘျီလၢတနွံအတီၢ်ပူၤ၊ တၢ်ဟ့ၣ်လီၤ ပုဂ္ဂလိကအံၤဒီး တၢ်ခွဲးဂ့ၤယာ်ဘၣ်တဖၣ် လၢကလဲၤ ဟးဆူ ပုဂ္ဂလိကတၢ်လီၤတၢ်ကျဲ အါတီၤ လၢဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် အဝဲသ့ၣ်မုာ်လၢသးခု ဝဲပူၤကွၢ် အဝဲသ့ၣ်အဟံၣ်, ကိၣ် မုတမုာ် တၢ်မၤလီၤ					
အါစုအါဘျီလၢတနွံအတီၢ်ပူၤ၊ တၢ်ဟ့ၣ်လီၤ ပုဂ္ဂလိကအံၤဒီး တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တဖၣ် လၢကန့ၣ်လီၤ ပုဂ္ဂလိက လၢပုဂ္ဂလိက အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ တဖၣ်အပူၤ ဒီးပုဂ္ဂလိကအိၣ်သကိး တပူၤဃီလၢဒါဒါအပူၤ, ပုၤမၤသကိးတၢ်ဖိ တဖၣ်, မုတမုာ် ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢဒါဒါန့ၣ်ဘၣ် တၢ်မၤဘူးလဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.					
ပုဂ္ဂလိက ဂုၢ်လီၤ ပုဂ္ဂလိက မုတမုာ် ပုဂ္ဂလိက အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ် တဘျီ လၢလၢ်သ့ဒီး ကရူၢ်ဟံၣ်ကဲ ပုဂ္ဂလိကအတၢ် ဃုထၢ (တပုဂ္ဂလိကဒီး တၢ်တြီၤတၢ်ခွဲး တၢ်ယာ် တဖၣ် မုတမုာ် သဲစးအတၢ် မၤလီၤတဖၣ် လၢကမၤတၢ်သမံသမိးကွၢ် တၢ်အိၣ်မုာ်အိၣ်ပၤဘၣ်) န့ၣ်လီၤ.					
ပုဂ္ဂလိကအတၢ်ဘၣ်ထွဲလီၤသးဒီး ပုဂ္ဂလိက မုာ်ဆဲးလီၤစ့ၤလီၤန့ၣ်, တၢ်ဟံးန့ၣ် မၤတၢ်မၤအပတီၢ်တဖၣ်လၢကဆၢတံၣ်ဒီး ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်, ဒ်အမုာ် တၢ်သးစဲဆီ တလဲအသး တဖၣ်, တၢ်ဒိတံၤဒိသကိး လီၤမၤကွၢ်, တၢ်ယိသမံထံ ကသံၣ်ကသီ မုတမုာ် သးအတၢ်ဆိကမိၣ်(အဒိ- တၢ်သးဟးဂီၤ, သးတဘၣ်လီၤဘၣ်စး, တၢ်သ့ၣ်တမုာ်သးတမုာ်, ဒီးတၢ်အဂၤ), ဒီးတၢ်အဂၤတဖၣ် န့ၣ်လီၤ.					
အစ့ၤကတၢ်တန့ၣ်ခံဘျီ, ပုဂ္ဂလိကဘၣ် တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါအီၤ တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တဖၣ် လၢကန့ၣ်လီၤပုဂ္ဂလိက လၢပုဂ္ဂလိကအ ကရၢကရိတဖၣ် ဒ်အမုာ် တၢ်ဂဲၤလီၤကွဲးထီၣ်တဖၣ် မုတမုာ် တၢ်ဂဲၤလီၤနီၤဒိတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအ လီၤ တဖၣ်, ချး(ဘ)တဖၣ်, လံာ်ရိဒါးတဖၣ်, တၢ်လီၤကွဲးဘိလု(န)ကရၢတဖၣ်, ပုၤမုာ်သးမၤကလီၤတၢ်ကရူၢ်တဖၣ်, ဒီးတၢ်အဂၤတဖၣ် န့ၣ်လီၤ.					
ပုဂ္ဂလိကအံၤအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တဖၣ်, တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ ဒီးတၢ်မၤစၢၤ လၢအလိၣ်ဝဲတဖၣ် လၢကန့ၣ်လီၤပုဂ္ဂလိက ဃုာ်လၢ စိၣ်ရှၢၣ်မိၣ်ဒ်ယၢၣ်ကမုာ် တၢ်ကစီၣ် (social media) အပူၤ, ဖဲပုဂ္ဂလိကအံၤမုာ် ဆၢန့ၣ်ဘၣ်ဝဲအခါ န့ၣ်လီၤ.					

ကျိၣ်စု ဒီးနီၣ်ကစၢ်တၢ်ပိးတၢ်လီၤတဖၣ်	တအာန်လီ၊ တူလီလီ နီတစ်စား	တအာန်လီ၊ တူလီလီ	တသွန်ညါ မုတမုာ် တဘာ်ထွဲ	အာန်လီ၊ တူလီလီ	အာန်လီ၊ တူလီလီ လက်လက် ဆုဆု
ပုဂ္ဂလိကအိၣ်ဒီး တၢ်ဟဲန့ၣ်လၢလၢပုၤပုၤ မုတမုာ် ကျိၣ်စုတၢ်မၤစၢၤအဂၤတဖၣ် လၢကမၤန့ၣ် တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ် လိၣ်ဘၣ်ဒီး တၢ်တနီၤ လၢအဝဲသ့ၣ် မိၣ်န့ၣ်သးလီဝဲ, မုတမုာ် တၢ်တီၢ်ကျဲလၢတၢ်ကွဲးအပူၤအီၤ အိၣ် လၢကမၤစၢၤ ပုဂ္ဂလိကအံၤအိၣ်ဒီး တၢ်ဂၢ်တၢ်ကျဲလၢကျိၣ်စုတကပၤ န့ၣ်လီၤ.					
ပုဂ္ဂလိကအံၤအိၣ်ဒီး ဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်န့ၣ်လီၤ မၤန့ၣ်နီၣ်ကစၢ် အတၢ်ပိးတၢ်လီၤတဖၣ် လၢအဝဲသ့ၣ် ဟံၣ်လုာ်ဟံၣ်ပုၤဝဲအါ ကတၢ် လၢတၢ်တဟံၣ်ပုၤနီၣ်အီၤ (အဒိ- လီတဲစိၣ်စု, သိလုၣ်ဘါး(စ) အလံာ်ပျဲ က့, လုာ်ယီၤ, ဘၢ်ဒါအိၣ် က့(မ)တဖၣ်, ခိၣ်ဖျါထီၣ်, ဒီးတၢ်အဂၤတဖၣ်.) (တပုဂ္ဂလိကဒီး သဲစးအတၢ်မၤလီၤတဖၣ် မုတမုာ် တၢ်တြီၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တဖၣ် လၢ တၢ်ပူၤဖျဲးအဂီၢ်ဘၣ်)					
ပုဂ္ဂလိက အ တၢ်ပိးတၢ်လီၤတဖၣ် ဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ကဲအီၤ လၢ ပုၤမၤတၢ်ဖိ, ပုၤအိၣ်တပူၤဃီလၢဒါဒါအပူၤ ဒီး ပုၤတမုာ်တဖၣ်					
ပုဂ္ဂလိကအိၣ်ဒီး တၢ်ကူတၢ်သးတၢ်ဃုထၢ အကလုာ်ကလုာ် လၢကဃုထၢလၢတနီၤ စုာ်စုာ်အဂီၢ် လၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီး မုခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤ, ဘၣ်လီၤအသး ဂုၤဂုၤ, ဒီးတအိၣ်ဒီးတၢ်ပူၤဟံၣ်တဖၣ် မုတမုာ် တၢ်ဟးဂီၤတဖၣ်ဘၣ် (မုတမုာ်လၢ ပုဂ္ဂလိကအံၤလိၣ်ဘၣ်အီၤ)					

နိုဒ်မိပျာ် ဒီးခိဉ်န့ဉ်ဒီးသးတၢ်ဆိကမိဉ် တၢ်အိဉ် ဆူဉ်အိဉ်ချ့.	တအၢ်လီၤ တူဉ်လိာ် နီတစဲး	တအၢ်လီၤ တူဉ်လိာ်	တသ့ညါ မ့တမ့ၢ် တဘၢ်ထွဲ	အၢ်လီၤ တူဉ်လိာ်	အၢ်လီၤ တူဉ်လိာ် လၢ်လၢ် ဆုဆု
တၢ်ဟ့ဉ်ပုၤတဂၤအံၤဒီးတၢ်ခွဲးတၢ် ယၢ်တဖၣ် လၢကထံဉ်လိာ်ဒီးပုးသးဒီး ကသံဉ်သရၣ်လီၤဆီတဖၣ် လၢ ကသံဉ်ကသီအတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အဂီၢ် (အဒိ- တၢ်ဆူးတၢ်ဆါကသံဉ်သရၣ်လီၤဆီ, ပုၤစံၢ်တဖၣ်, သးဂ့ၢ်တၢ်ကသံဉ်သရၣ်, အဂၤ.)					
အိဉ်ဒီးတၢ်တီၢ်ကျဲၤလၢကမၤစၢၤ လၢကပၤယၢ် မ့တမ့ၢ် မၤဂ့ၢ်ထီဉ် ပုၤတဂၤအတၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့လီၤ					
အိဉ်ဒီးတၢ်တီၢ်ကျဲၤလၢကမၤစၢၤ လၢ ကပၤယၢ် မ့တမ့ၢ် မၤဂ့ၢ်ထီဉ် ပုၤတဂၤ အခိဉ်န့ဉ်ဒီးသးအတၢ်ဆိကမိဉ်တၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့လီၤ					
ပုၤတဂၤအိဉ်ဒီး တၢ်မၤနီၢ်ခိတၢ်ဟူးတၢ် ဂဲၤအလီၢ် လၢလၢ ပုၤပုၤ လၢအဝဲသ့ဉ် အဟံဉ်, ကရၢၢ်ဒီး တၢ်မၤလီၢ်အပူၤ လၢ ကဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤ နိုဒ်မိပျာ် ဒီးခိဉ်န့ဉ်ဒီး သးတၢ်ဆိကမိဉ် တၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့အဂီၢ်လီၤ					
ပုၤတဂၤအံၤဘၣ်တၢ်ဟ့ဉ်လီၤအီၤဒီး ကျဲၤလၢတၢ်သ့ဒုးအိဉ်ထီဉ်တၢ်အကလုာ် ကလုာ် လၢကအိဉ်ဒီးနိုဒ်မိပျာ် တၢ်အိဉ်ဆူဉ် အိဉ်ချ့အါန့ဉ်ဒီးထဲ လၢတၢ်အိဉ် တၢ်ဒီးတၢ်လၢဉ်စံၢ်တဖၣ် ဒီး တၢ်မၤနီၢ် ခိတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ လၢအလီၢ်ကၢၣ်လီၤကျဲၤ (အဒိ- တၢ်လဲၤဆူ ဖီကရၢၢ်လၢအယံလၢ လၢကဟးဂ့ၢ်တၢ်အဂီၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ဂဲၤကလံဉ် ဒီးတၢ်ဒုတၢ်အူ ဖဲတၢ်မၤဟါတၢ်အိဉ်အခါ)					
ပုၤတဂၤ အိဉ်ဒီး တၢ်န့ဉ်လီၤမၤန့ၢ်အခွဲး ဒီးတၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲ လၢအ ကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဆဲးတၢ်လၢတကပၤ, ဒ်တၢ်ဟ့ဉ်ကူဉ်ဟ့ဉ်ဖးအီၤလၢ တၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့ တၢ်ကွၢ်ထွဲ ပုၤသ့ပုၤဘၣ်စံၢ်တဖၣ် လၢအိဉ်ဒီး လၢပျဲလဲၤစ့ဉ်တဖၣ်လီၤ.					
တၢ်ဟ့ဉ်လီၤ ပုၤကွဲးကျိဉ်ထံတၢ်တဖၣ် ဒ်အလိဉ်ဝဲအသိး လၢတၢ်မၤကသံဉ်ကသီ အတၢ်သ့ဉ်နံၤဖးသီတဖၣ်အဂီၢ်					
ပုၤတဂၤအဟံဉ် ကဆုဲကဆီဖဲအကြး, တအိဉ်ဒီးတၢ်တပီၢ်, ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ် အိဉ်ဂ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ဘၣ် (ဒ်အမ့ၢ် ခိဉ်ယီဉ်ဒါ, ဟီဉ်ကုာ်လုာ်, စီၤကျိးတဖၣ်, ဘၣ်ဒိတဖၣ်, ဒီးအဂၤတဖၣ်.)					
တၢ်ဟ့ဉ်အီၤ ပုၤတဂၤအံၤဒီး တၢ်ဂ့ၢ် တၢ်ကျိၤ, လၢကျဲၤလၢအဝဲသ့ဉ် နၢ်ပၢ်ဝဲ, ဘၣ်ဃးဒီးကဘၣ် ဒီသဒါ အဝဲသ့ဉ် အနီၢ်ကစၢ်ဒုဉ်ဝဲအသး ဒီးပုၤအဂၤတဖၣ် လၢတၢ်ဆူးတၢ်ဆါလၢ အဘၣ်ကူဘၣ်ကံ တၢ်သ့ဒ်လဲဉ်လီၤ					
ပုၤလၢအဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤပုၤတဂၤအံၤ သ့ညါလၢကဟံဉ်သ့ဉ်ဟံးသး ဒီးခိဆါ သးတၢ်ဆိဉ်သနံးအပနီဉ်တဖၣ်ဒ်လဲဉ်လီၤ					
ပုၤတဂၤမ့ၢ်လိဉ်ဘၣ်အခါ န့ဉ်, တၢ်တူဉ် ဘၣ်တၢ်ဆါတၢ်စံဉ်စံၢ်တမံၤလၢလၢ တၢ်သ့ညါအီၤန့ဉ် တၢ်မၤနီၢ်မၤယါဃာ် အီၤလၢပုၤတဂၤအတၢ်တီၢ်ကျဲၤအပူၤ ယုာ်ဒီးတၢ်န့ဉ်ကျဲၤတဖၣ်လၢ ပုၤအဂၤဆိဉ် ထွဲ မၤစၢၤပုၤတဂၤအံၤကသ့အဂ့ၢ် ကတၢ်ဒ်လဲဉ်န့ဉ်လီၤ					
ပုၤလၢအဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤ ပုၤတဂၤအံၤ ဒီးန့ဉ်ဘၣ်တၢ်သိဉ်လိလၢ ကသ့ညါ ဒီးခိဆါ တၢ်တူဉ်ဘၣ်တၢ်ဆါအပနီဉ် ဒီးန့ဉ်ပၢ် လၢ တၢ်တူဉ်ဘၣ်တၢ်ဆါ တဖၣ် အံၤ ဒုးန့ဉ်ဖျါထီဉ်အသးလၢ ပုၤတဂၤ အတၢ်ဟံဉ်သ့ဉ်ဟံးသး, တၢ်လဲၤခိဖျိတဖၣ်, တၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့ ဒီးအဂၤတဖၣ် သ့ ဒ်လဲဉ် န့ဉ်လီၤ.					

တၢ်စူးကါ တၢ်ပီးတၢ်လီအံၤ လၢ ကဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်ဆိတလဲလၢအဂ့ၤ လၢပုၤတဂၤအတၢ်အိၣ်မူအပူၤလီၤ.

အခဲအံၤ တၢ်ပီးတၢ်လီအံၤ ဘၣ်တၢ်မၤ ပုၤအီၤ, ကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ် ဒီးတၢ်ပိၣ်သကိး ဒ်ကရူၢ်အသိးလၢမၤ တၢ်မနုၤကသုလၢကဆိတလဲ မ့တမ့ၢ် မၤဆူၣ်ထီၣ်ပုၤတဂၤအတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ တဖၣ်လၢကမၤဂ့ၤထီၣ် အဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤ အကံၢ်အစီၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤကရူၢ် မ့ၢ် တသ့ၣ်ညါ လီၤတံၢ် လၢကဘၣ်မၤတၢ်မနုၤလဲၣ် န့ၣ်, အဝဲသ့ၣ်မၤတၢ်အံၤသ့-

- ဃုထံၣ်န့ၢ် တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ် လၢ [တၢ်မၤဘၣ်လိာ်ဖိးမံ နီၢ်ကစၢ်-ပညိၣ် တၢ်ရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤ](#) (လၢပုၤ ယဲၤကဘျံးအဖီခိၣ်, ထုးလီၤဆူ “ပုၤမၤ ဘၣ်လိာ်ဖိးမံတၢ်ရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤတဖၣ်” ဒီးစၢ်လီၤဖဲ “ဟီၣ်ကဝီၤ တၢ်ကွဲးရဲၣ်လီၤ နီၢ်ကစၢ်-ပညိၣ်တၢ်ရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤလၢ တၢ်မၤန့ၢ်အီၤသ့တဖၣ် ” လၢကထံၣ်န့ၢ် ပုၤမၤဘၣ်လိာ်ဖိးမံတၢ်လၢအအိၣ်ဘျးဒီးန့ၣ်လီၤ.)
- မၤဃုာ်မၤသကိးတၢ် ဒီးတၢ်ကရၢကရိ အဂၤတဖု မ့တမ့ၢ် ဟီၣ်ကဝီၤကရူၢ် ဖဲပုၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤအဂၤတဖၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ဂ့ၢ်မဲန့ၣ်က့ၢ်တဖၣ် ကအိၣ်ဒီး တၢ်ထံၣ် တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်လၢကဟ့ၣ်ဒီနီၤလီၤတၢ်လီၤ.
- ကွၢ်ထံဆိကမိၣ် လၢမ့ၢ် ပုၤမၤတၢ်ဖိအဂၤ လၢအလီၢ်အိၣ်လၢကမၤကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ် တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တမံလၢလၢ, ဒီး ဆုၤထီၣ် တၢ်ဃုထီၣ် ဆူတၢ်ဂ့ၢ်မဲန့ၣ်က့ၢ် လၢကမၤအါထီၣ် ပုၤမၤတၢ်ဖိ ဖဲ အကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲအခါလီၤ.
- တၢ်မ့ၢ်ဆိတလဲပုၤမၤတၢ်ဖိအခဲအံၤခဲအံၤ မ့ၢ်မၤဘၣ်ဒိ ပုၤတဂၤအတၢ်အိၣ်မူလၢ အတဂ့ၤတကပၤန့ၣ်, ကွၢ်ဖဲ [DHS ပုၤမၤတၢ်ဖိဂံၢ်ဘါတလၢတပုၤ ဟ့ၣ်ယဲၤကဘျံး \(Workforce Shortage page\)](#) လၢတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိ ကမိၣ် ဒီး တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်အဂီၢ် လၢ တၢ်ကထံၣ်န့ၢ်ဒီးပၤဃာ်ပုၤမၤတၢ်ဖိ.
- ဆဲးကျဲၤ DHS လၢ တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အ ကျိၤအကျဲတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ ဖဲ [PositiveSupports@state.mn.us](#) န့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်ပီးတၢ်လီအံၤ ဖျါလၢတၢ်လိာ်ဘၣ်အီၤ လၢ တၢ်ကအံးထွဲကွၢ်ထွဲအီၤ လၢအါလါ မ့တမ့ၢ် အါနီၣ်အတီၢ်ပူၤ လၢကမၤလီၤ ပုၤတဂၤအံၤဒီး အဝဲသ့ၣ်အကရူၢ် လၢ ကဆဲးသမံသမိး ဒီးမၤဂ့ၤထီၣ်တၢ်အိၣ်မူ အကံၢ်အစီၣ်န့ၣ်လီၤ. ကျဲၤဘိလၢ ကလူၤပိာ်ထွဲ တၢ်မၤတဖၣ် အံၤကမ့ၢ်ဝဲ တၢ်လၢကဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ် တၢ် ဖဲတၢ်မၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအပတီၢ်တဖၣ် တၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ် ဒီးထၢန့ၢ်ဃုာ် တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဆူ ပုၤတဂၤအံၤ အတၢ်မၤစၢၤလၢတၢ်မၤဘၣ်လိာ်ဖိးမံအီၤတဖၣ်ဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ တၢ်တီၢ်ကျဲၤ (CSSP) အပူၤန့ၣ်လီၤ.